

olnud, palju maid ja ilmu näinud ning teise poole eluaega oli ta, sest et sõjas wigaselt lastud ning laotsaretis hallowaste parandatud, küla farjane. Külap ta wiimases teenistuses loomade ülemaatamise kõrwal ka tubliste pilweid wahus ja nende kaitu kauniste tundis. Sest üena teenimata ka külasti aunnimesid ei anta. Ja kui keegi külas ilmategijaks kutsutud saab, siis on see nimi minu silmas niisama mõjuw kui koolitatud meeste kallas ammeti nimi: tähetundja.

6. M i h k e l.

Misjuguies seltskonnas üks inimene on ülesse kaswanud, selle poole ta läbiistiku kõige oma eluaja, olgu see nüüd lühilene või pikk, hoiaab. Suhtub siin laias maas ilmas sagedaste küll ka seda, et üks ehk teine inimene pärastises elus sellest seltskonnast, mille keskel tema häll seisnud täieste lahku lööb. Siis on aga niipalju waja silmas pidada, et säharduse lahtulöömise ees ikka enamiste suured isearalised elutormid on olnud, tormid mis wägiwaldselt wanu sidemeid lõdwaстанud, elurõlised paelad katki tõstunud ning seisuste ja suguwõsade wahed sünnitanud, milledest iga päised sillad enam üle ei ulata. Walusaid kaawu lööb lahtumine küllalt ja sagedaste armataste, et surm tema kannul käib. Ja südant lõhestaw peab see haaw olema, mis ema ja isa südamesse tekib, kui poeg ehk tütar, leda nad armastuses maast madalast kannud ja kaswatanud, kui üks ehk teine järsku wanematest nii lahku lööb, et ta neid ei tunnegi, ehk et ta neid ära põlgab ise ülemasse seisusesse astudes.

Meie maal on sääratsjed hoobid wanemate südamete pihta wäga sagedad. Meist räägitakse ka, aga et neid liig palju, siis ei ponda neid ometigi mitte nii wäga tähele. Üks isa, kes oma poega waewaga kaswatab, ütleb juba ette ära: „Eks ma nüüd näe waewa küll selle lapse pärast, las' saab suuremaks, siis ei tunnegi mind enam.“ Kui nii juba lööli ette ära teatasse, siis ta pärast muidugi üsna ootmata ei tule. Ja kui ta tuleb, siis on walu selle mõtte tõttu piisut nagu wägendatud: „Ma teadsin, et see nii pidi tulema.“

Iga aastaga kaob üks suur kari noori priskeid mehi

oma wanemate keskest ning oma suguwõsast, teeb ennast wõimalikult wõraks ja püüab ennast wõra rahwa seka ära peita. See on meie nutulaul, et lood nii on. Sadandeid on meil iga aasta taga nutta. Sadandeid terweid priskeid isamaa poegi! Sadanded haawad on meil kinni siduda, mis wanemate südamesse järele jäewad.

Siin on üks uks, mis meie südant sõõb, mis meie elusoont närrib. Ja arsti rohtu wõle meil. Siin on haaw, kust ühe rahwa veri wälja woolab, senni kui sooned tühjaks jäewad. Meie enda lapsed weristawad meid ära.

Seda kaebdust on Mikkel juba kaunis noorest põlwest saadik kaebanud. Abi pole ta leidnud. Wiimati arwab ta: Kus keslegi abi ei awita, see las' jookseb oma teed, senni kui jalad suundawad.

Nüüd kõneleme siis sellest, kuida Mikkel mitte niisugusele puhule ei saanud, et oma wanematest ja suguwõsast oleks lahkunud. Asi oli see, et mul wäga ilus oli kodu elada ja kaswada, sellepärast ei suutnud mind ükski asi polawernikute või kadakate bulka meelitada. Isa poolt oli mul, kui hakkas järele armama, kolm õest tädid: Wiinast tädid, Maiast tädid ja Maalast tädid. Ema poolt jälle niisamat kolm õest tädid. Annast tädid, Liisast tädid ja jälle Maiast tädid. Isa wits ei ulatanud kunagi minusse, selle eest muretseswad tädid. Olin ma ka wõllatunemate wallatum ja wihasastin ma ka wähest ühte ehk teist tädit surmani. Nii pea kui üks aga mind tahtis nokata, teised seistswad kui müür mu eest. Nii kaswasin tunc tädid jubatusel ja hoolel üles: suureks pikaks poisiks ja olin külas ning kihelkonnas mõnelegi pinnaks silmas.

7. W i i u.

„Paina mulle kannelt, Wanemuine!“ Siin on tarkust waja; siin on laulumõnu waja; siin on mõndaagi waja, mis meie meel ei mõtle, enne kui pilt saab. Paljas pilt pole aga ka weel suurt midagi. Pildist peab maal, maalist kuju, elaw kuju saama. Kui inimene sõnast ine on kabe-kordse kokkuseadmise läbi sündinud, nii et ta asgul inemine tõlas; ning kui tunc niipalju kui kuju tähendab; siis